

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ВІДВІДУВАННЯ УРОКУ

1. Реалізація дидактичних принципів навчання.
2. Ефективність застосування методів навчання.
3. Ефективність застосування форм навчальної діяльності.
4. Реалізація індивідуального та диференційованого підходів у процесі навчання.
5. Самостійна робота учнів з підручником, першоджерелами, документами.
6. Вивчення рівня навчальної діяльності учнів на уроці.
7. Робота з формування в учнів позитивних мотивів навчання.
8. Рівень практичної спрямованості уроку.
9. Організація самостійної роботи учнів.
10. Стимулювання активної навчальної праці учнів.
11. Доцільність обраного типу та відповідність структури уроку відповідному типу.
12. Раціональність застосовуваних форм, методів, дидактичних завдань на різних етапах уроку відповідно до його структури.
13. Особистісно орієнтований підхід до учнів у процесі навчальної діяльності.
14. Ефективність використання технічних засобів навчання.
15. Ефективність використання наочності, демонстраційного експерименту.
16. Ефективність використання дидактичних матеріалів.
17. Організація роботи з узагальнення та систематизації знань учнів на уроці.
18. Робота з повторення навчального матеріалу школярами.
19. Робота з підготовки школярів до тематичного оцінювання, підсумкової контрольної роботи державної атестації.
20. Стан виконання рекомендацій, даних у ході попередніх відвідувань уроків.
21. Робота із засвоєння учнями опорних знань, понять, явищ.
22. Якість виконання письмових робіт учнями.
23. Вироблення навичок культури усного і писемного мовлення засобами уроку.
24. Реалізація міжпредметних, внутрішньопредметних зв'язків.
25. Робота над удосконаленням навичок читання.
26. Формування в учнів інтересу до навчання.
27. Раціональне використання навчального часу на уроці.
28. Використання красномовного, місцевого матеріалу на уроці.
29. Оптимальність обсягу, складність домашнього завдання, його місце і роль у структурі уроку.
30. Дотримання вимог навчальних програм, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.
31. Врахування вчителем реальних навчальних можливостей учнів.
32. Система контролю за рівнем навчальних досягнень школярів.
33. Стан ведення тематичного обліку знань.
34. Дотримання вимог санітарно-гігієнічного режиму (техніки безпеки) на уроці.
35. Упровадження ППД у практику роботи вчителя.
36. Надання методичної допомоги з _____
37. Забезпечення єдності навчання, виховання і розвитку учнів.
38. Організація ігрової діяльності на уроці.
39. Застосування проблемного навчання.
40. Застосування лекційно-практичної системи навчання.
41. Ефективність роботи вчителя з розвитку мови учнів, збагачення словникового запасу.
42. Ознайомлення з роботою вчителя.
43. Організація групової, парної та ланкової роботи з учнями.
44. Застосування ефективних технологій та методик навчання.
45. Робота з формування вмінь аналізувати, робити висновки та узагальнення.
46. Робота з розвитку розумових здібностей учнів.
47. Робота з розвитку логічного та абстрактного мислення.
48. Робота з розвитку в учнів навичок само- та взаємоконтролю.
49. Використання розвивальних можливостей уроку.
50. Створення позитивного психологічного клімату на уроці.
51. Педагогічне керівництво пошуково-пізнавальною діяльністю школярів.
52. Робота з розвитку творчих здібностей учнів.
53. Взаємовідносини в системі «учитель — учень».
54. Уміння організувати навчальну роботу учнів на уроці.
55. Робота з формування загальнонавчальних умінь і навичок учнів засобами уроку.

- 56.Реалізація вчителем виховного потенціалу навчального матеріалу, уроку.
- 57.Виховання патріотизму і національної свідомості учнів.
- 58.Реалізація завдань естетичного виховання.
- 59.Здійснення трудового виховання і профорієнтаційна робота.
- 60.Естетичне виховання учнів на уроці.
- 61.Вивчення системи уроків.
- 62.Вивчення системи роботи.
- 63.Вивчення стану викладання.
- 64.Вивчення рівня навчальних досягнень учнів.
- 65.Організація творчої діяльності учнів на уроці.
- 66.Роль контролю та стимулювання навчальної діяльності учнів у підвищенні рівня якості навчальних досягнень та розвитку їхньої активності.
- 67.Використання завдань дослідницького характеру на уроці.
- 68.Вплив оцінювання на психічний стан учнів.
- 69.Робота з формування активної життєвої позиції.
- 70.Педагогічний такт і професійна етика вчителя на уроці.
- 71.Майстерність учителя в управлінні пізнавальною діяльністю учнів.
- 72.Робота з подолання інертності навчальної діяльності школярів.
- 73.Культура мови вчителя на уроці та її вплив на якість навчальної діяльності учнів.
- 74.Оптимальність використання інтерактивних форм роботи.
- 75.Оптимальність роботи з дітьми різних навчальних категорій.
- 76.Робота зі створення соціально-психологічних передумов розвитку особистості учнів.
- 77.Робота з розвитку творчого мислення учнів на уроці.
- 78.Ефективність урахування психологічних та вікових можливостей учнів на уроці.
- 79.Передовий педагогічний досвід на уроці.
- 80.Цілеспрямованість роботи вчителя і учнів.
- 81.Робота з мотивації навчальної діяльності школярів.
- 82.Система стимулювання пізнавальної активності учнів.
- 83.Підтримка впродовж уроку зацікавленості учнів до предмета та навчальної праці.
- 84.Місце і вагомість самостійних та творчих робіт на уроці.
- 85.Дотримання вчителем технологічних вимог до ведення уроку.
- 86.Співпраця та співтворчість учителя та учнів на уроці.
- 87.Рівень засвоєння учнями програмового матеріалу безпосередньо на уроці.
- 88.Співвідношення групових, колективних та індивідуальних форм роботи.
- 89.Роль учителя у формуванні навичок навчальної діяльності.
- 90.Дотримання норм педагогічної етики і моралі.
- 91.Робота з формування у школярів умінь раціональної роботи з навчальною книгою.
- 92.Робота з формування загальної культури особистості.
- 93.Робота з формування предметних умінь і навичок.

ОКРЕМІ СПЕЦИФІЧНІ ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ УРОКІВ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

- 1.Сформованість умінь застосовувати теорію (мовні закономірності) пояснення граматичних питань або літературних конфліктів.
- 2.Ступінь активізації мовної діяльності учнів, опанування монологічною і діалогічною мовою, правилами мовної поведінки.
- 3.Умінь проводити бібліографічний пошук, працювати з науково-популярною літературою, словниками, підручниками.
- 4.Сформованість навичок культури мовлення, словниковий запас учнів. Чистота мови, наявність або відсутність помилок, пов'язаних з особливостями діалектів.
- 5.Наявність стійких і свідомих читацьких інтересів, навичок обґрунтованої оцінки літературних творів на певному емоційному рівні.
- 6.Умінь чітко і послідовно, грамотно висловлювати думки в усному та писемному мовленні.
- 7.Робота над збагаченням словникового запасу, забезпечення мовного розвитку учнів; зв'язне монологічне та діалогічне мовлення.
- 8.Різноманітність і доцільність використання форм самостійної роботи учнів (робота з підручником, художнім твором, допоміжною літературою, словниками, довідниками).
- 9.Наступність і взаємозв'язок у вивченні мови та літератури.

- 10.Творче використання вчителем міжпредметних зв'язків, інтеграція суміжних предметів та видів мистецтва під час вивчення літературних творів (домінуючу роль відіграє література).
- 11.Характер письмових робіт (складність тем, доступність, творчий чи репродуктивний характер тощо).
12. Робота з текстом, вивчення теоретико-літературних питань на уроці.
13. Організація самостійних спостережень, досліджень та аналізу мовного й літературного матеріалу.
- 14.Засвоєння правил, закономірностей розвитку мови у поєднанні зі світоглядним змістом.
- 15.Розбір слів за будовою (префікс, корінь, суфікс, закінчення).
- 16.Аналіз мови (спостереження над мовою, граматичний розбір).
- 17.Прищеплення учням чуття мови.
- 18.Виховання сміливості сказати власне нове слово.
- 19.Оволодіння різними видами читання, удосконалення читацьких умінь.
- 20.Удосконалення вмінь вести бесіду.
21. Формування національно-свідомої, духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно користуватися засобами рідної мови — її стилем, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Робота з формування в учнів уявлення про художню літературу як мистецтво слова (безпосередня робота з художнім текстом; аналіз та інтерпретація сюжетних ліній і різноманітних фактів із літературних творів; уміння бачити художні деталі; розуміти творчий задум автора та оцінювати особливості його реалізації; насолода від процесу читання).
2. Відпрацювання з учнями вмінь і навичок аналізу та інтерпретації художнього твору.
3. Здатність сприймати художній твір з розумінням задуму і стилю автора.
4. Уміння бачити кожний літературний твір у літературному, культурному та історичному контекстах.
5. Оптимальність обсягу літературознавчих понять, потрібних для повноцінного аналізу та інтерпретації художніх творів.
6. Розуміння учнями головних закономірностей перебігу літературного процесу.
7. Робота з розвитку усного і писемного мовлення учнів.
8. Робота з вершинними творами світової літератури в найкращих українських перекладах.
9. Розкриття багатства образів найкращих зразків світової літератури.
- 10.Розвиток образного, асоціативного, абстрактного, логічного мислення.
- 11.Формування потреби читання художніх творів.
- 12.Зіставлення творів світової з творами української літератури з метою визначення національної своєрідності і загальнолюдської значущості творів світової літератури.
- 13.Роль текстів літературних творів як головних об'єктів вивчення (робота з повним твором).
- 14.Засвоєння певного обсягу відомостей про життя письменників, добу написання творів, художні системи, до яких вони належать.
- 15.Координація викладання зарубіжної літератури з іншими шкільними дисциплінами гуманітарного й естетичного циклів.
- 16.Здатність формулювати та активно відстоювати власну точку зору, свою систему власних цінностей і пріоритетів.
- 17.Виховання поваги до духовних скарбів людства, расову, етнічну, соціальну, тендерну, релігійну, індивідуальну толерантність.

ІНОЗЕМНА МОВА

1. Сформованість умінь і навичок усного мовлення: складання запитань і підготовка відповідей на поставлені запитання; володіння діалогічним і монологічним мовленням; уміння вести бесіду.
2. Наявність умінь і навичок аудіювання: звернення з проханням до учнів; реагування учнів на нього і прослуховування коротких аудіотекстів; відповіді на запитання, виклад змісту прослуханого (письмово).
3. Наявність умінь і навичок: читання, розуміння прочитаного; виклад змісту прочитаного рідною мовою (письмово), виклад змісту прочитаного іноземною мовою (усно); складання діалогів на матеріалі прочитаного тексту; коментоване читання (5—8-мі класи: читання текстів, побудова запитань таї відповідей, читання і переклад текстів, виразне читання; 9—11-ті класи: читання тексту мовчки; побудова усних відповідей на поставлені вчителем запитання при вибірковій перевірці знань учнів; читання вголос окремих фраз або абзаців у відповідь на поставлені вчителем запитання; складання плану або запитань тексту і читання за допомогою словника уривків тексту за завданням учителя).
4. Сформованість лексичних навичок: рецептивне володіння лексикою, робота з індивідуальними картками (письмово, переклад з іноземної мови на рідну); репродуктивне володіння лексикою, робота з індивідуальними картками (усно, переклад з рідної мови на іноземну).

5. Реалізація дидактичних (наочності, посильності, міцності, свідомості, науковості, активності, виховуючого навчання, індивідуалізації, доступності, систематичності та послідовності, колективності, проблемності, розвиваючого навчання) і методичних (комунікативності, домінуючої ролі вправ, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, урахування рідної мови) принципів навчання іноземної мови.
6. Ведення уроку іноземною мовою.
7. Активна мовна діяльність учнів.
8. Співвідношення часу говоріння вчителя і учнів.
9. Наявність парних і групових форм роботи на початковому і середньому етапах навчання.
10. Застосування активних методів і прийомів навчання.
11. Постановка правильної вимови, інтонації.
12. Використання наочності на уроці. Систематичний розвиток навичок засвоєння іноземної мови з використанням усної розповіді вчителя, магнітофона, кіно, грамплатівок.
13. Використання екстралінгвістичних засобів навчання.
14. Використання умовно мовленнєвих ситуацій.
15. Роль рідної мови у навчанні.
16. Розвиток діалогічного мовлення за допомогою вправ, які вимагають постановки запитань і підготовки відповідей, побудови діалогів із заданої ситуації, використання сюжетів картин і динамічних ситуацій.
17. Розвиток монологічного мовлення за допомогою спеціальних вправ; комплексно-диференційоване засвоєння мовного матеріалу.
18. Опрацювання нової лексики в типових вправах: комунікативна спрямованість вправ.
19. Практичне вивчення граматики: навчання граматики на основі структурних моделей мови; головні напрями роботи вчителя з метою забезпечення свідомого володіння учнями структурою побудови речень іноземною мовою.
20. Використання вчителем резервів, закладених в особистості учнів. Створення на уроці особливого психологічного мікроклімату. Володіння вчителем технологією педагогічного спілкування. Врахування вчителем досвіду та зони інтересу учнів. Індивідуалізація та диференціація навчання.
21. Навчання читання: з розумінням основного змісту тексту; повного змісту; вибіркового переклад текстів і частковий їх аналіз, у тому числі складних речень у старших класах.
22. Робота з незнайомим текстом (газетою, додатковою літературою іноземною мовою).
23. Навчання письма.
24. Відбір лексичного мінімуму. Формування лексичних навичок (ознайомлення з новими лексичними одиницями (перекладні, безперекладні способи — мовна семантизація, наочна семантизація, дефініція, тлумачення); автоматизація дій учнів з новими лексичними одиницями — імітація, підстановка, розширення зразків мовлення, лаконічні відповіді на альтернативні запитання вчителя, самостійне вживання лексичної одиниці у реченні; навчання фонетичного матеріалу; навчання звуків; навчання інтонації).
25. Навчання аудіювання (навчання діалогічного мовлення: вправи на реплікування, на самостійне вживання різних видів діалогів: повідомлення — повідомлення, повідомлення — запитання, повідомлення — спонукання, запитання — відповідь на запитання, запитання — контрзапитання тощо; навчання монологічного мовлення: монолог-опис, монолог-розповідь, монолог-повідомлення, монолог-міркування, монолог-переконання; навчання читання; навчання письма — навчання каліграфії, навчання орфографії (вправи на списування дописування, вправи для запису на слух тощо)).

ІСТОРІЯ

1. Активність і аргументованість виступів учнів під час проведення семінарів, диспутів, конференцій.
2. Уміння працювати під час дискусій.
3. Наявність навичок розгляду історичних питань з огляду на світоглядний аспект.
4. Наявність навичок самостійно орієнтуватись у великому обсязі історичних відомостей, знаходити причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами, відокремлювати суттєве від несуттєвого.
5. Наявність уміння складати плани, тези, конспекти, характеристику на історичного діяча, аналізувати історичні явища і факти.
6. Навчання учнів умінню виділяти головну думку, складати плани, тези, конспекти, характеристики на історичних діячів, аналізувати історичні явища і факти.
7. Використання групових та індивідуальних форм роботи на уроці.
8. Формування в учнів творчого мислення, здібності критичного ситуаційного аналізу, вміння роботи власні висновки на основі вивчення історичних джерел.
9. Робота з розвитку творчих пізнавальних здібностей учнів шляхом переходу від простішого до складнішого.
10. Недопустимість наукового викладу матеріалу шляхом аналізу та вивчення історичних подій, віддалених від віку та інтересів учнів.

11. Розвиток історичного мислення, яке передбачає розуміння історичного прогресу в його різноманітності та суперечливості.
12. Виховання в учнів особистісних рис громадянина України, загальнолюдських духовних цінностей, сприймання ідей гуманізму та демократизму, патріотизму і взаєморозуміння між народами на основі особистісного усвідомлення досвіду історії.
13. Підготовка до свідомої активної участі в суспільному житті української держави, усвідомлення її ролі та місця в Європі і світі, формування в них співвідповідальності за долю України, Європи і світу.
14. Розвиток історичної свідомості, розуміння завдань, що стоять перед державою і світовою цивілізацією.
15. Критичне осмислення минулого, прогнозування майбутнього.
16. Осмислення ролі людини в історії, відповідальності особистості за власні дії.
17. Осмислення місця проблем суспільно-політичного, економічного, культурного та духовного життя України і світу (зв'язок із сьогоденням).
18. Знання учнями сучасних підходів до аналізу розвитку людства.
19. Уміння аналізувати історичні події та формувати й аргументувати власну думку про них.
20. Ознайомлення з внеском видатних учених у розвиток історичної науки.

ПРАВОЗНАВСТВО

1. Знання учнів про перші закони своєї держави.
2. Роз'яснення прав і свобод, їх нерозривного зв'язку з конституційними обов'язками.
3. Практична підготовка учнів до життя, використання набутих ними знань для вирішення конкретних життєвих ситуацій.
4. Основа уроків — практична направленість.
5. Оволодіння учнями понятійним апаратом.
6. Міжпредметні зв'язки (історія, географія, українська і зарубіжна література, біологія, фізика, природознавство, хімія та інші).
7. Надання учням можливості вільного висловлювання своїх думок, відмова від авторитарного стилю викладання.
8. подача матеріалу блоками з поступовим закріпленням.
9. Звертання до життєвого досвіду учнів, до наявних знань, які вони отримали при вивченні інших предметів або на попередніх уроках правознавства.
10. Використання схем і таблиць (з підручника, спеціально підготовлені, динамічна побудова схеми під час викладу матеріалу).
11. Робота учнів з документами (Конституція України, закони, міжнародно-правові акти, «Хрестоматія з правознавства» тощо). Дотримання вимог при їх використанні: вказівка на документ, який буде опрацьовуватися; визначення форми і порядку роботи (індивідуальна за спільним для всього класу завданням; із поділом класу на групи з індивідуальним виконанням завдань; методика малих груп; метод рольової гри тощо); чіткість визначення терміну виконання завдання; підведення підсумків виконання завдання.
12. Використання різноманітних методів активізації навчальної діяльності учнів: термінологічна чи цифрова розминка, «мозковий штурм», «семафор» тощо.
13. Робота з аналізу певних юридичних ситуацій (умовних, реальних).
14. Використання повідомлень із засобів масової інформації, матеріалів кіно- та телепередач.
15. Недопустимість згадування обставин, які можуть травмувати когось з учнів, бути для них неприємними.
16. Використання імітаційних та рольових ігор.
17. Робота з профілактики правопорушень.
18. Показ динаміки розвитку суспільних відносин та певного консерватизму законодавства, який потребує постійного вдосконалення правових актів.
19. Урахування змін, що відбулися в правовому регулюванні суспільних відносин.
20. Домагання, щоб повага до закону стала особистим переконанням кожного учня, а дотримання закону — звичкою.

ГЕОГРАФІЯ

1. Сформованість в учнів знань, умінь та навичок відповідно до вимог програми, які ставляться до вивчення кожного розділу курсу географії.
2. Наявність в учнів навичок розгляду географічних питань з точки зору екології.
3. Сформованість в учнів переконаності в необхідності нового підходу до питань природокористування та принципів розвитку економіки України в умовах ринку.
4. Організація роботи учнів під час екскурсій, уміння складати звіти, проводити спостереження.
5. Уміння учнів працювати з картою, підручником, довідковою, науково-популярною літературою.

6. Формування наукових поглядів на природу і взаємодію суспільства й природи; забезпечення учнів знаннями та вміннями, необхідними для використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища.
7. Виховання патріотизму, почуття відповідальності за майбутнє України.
8. Формування в учнів умінь користуватися джерелами географічної, політичної, економічної інформації; оцінювати природну та господарську обстановку у своїй місцевості.
9. Забезпечення розвитку просторового мислення учнів.
10. Вироблення вміння зіставляти наукові факти та візуальні спостереження, що веде до розвитку абстрактно-логічного мислення.
11. Використання практичного і краєзнавчого аспектів викладання географії, які реалізуються в практичних роботах
12. Робота з картою, таблицею.
13. Навчання учнів застосовувати знання за зразком, у змінній ситуації.
14. Організація дослідницької діяльності.
15. Практичні види роботи (вимірювання на місцевості, спостереження за природними та господарськими об'єктами, явищами і т. п.).
16. Застосування статичних (схеми, діапозитиву і динамічних (діючі моделі, кіно-, відеофрагменти) зображувальних засобів.
17. Використання краєзнавчого матеріалу, яскравих фактів із популярної літератури.
18. Передача знань про специфічні для географії прийоми роботи (читати карту, аналізувати діаграму, складати географічну характеристику тощо).
19. Використання картографічного матеріалу, таблиць, статистичних відомостей для підтвердження, конкретизації знань, поданих у підручнику.
20. Використання дидактичного матеріалу підручника (запитання, завдання). Використання завдань на встановлення причинно-наслідкових, функціональних зв'язків.
21. Використання завдань на аналіз статистичних даних з метою встановлення залежності між вивченим явищем і його кількісною інтерпретацією.
22. Використання завдань на переваги компонентів природного комплексу, природних умов окремих територій, пояснення причин утворення різного типу клімату, особливостей рельєфу.
23. Проведення самостійних робіт дослідницького характеру з використанням карт, схем, таблиць тощо.
24. Ознайомлення з хронологією найвизначніших відкриттів, іменами провідних учених, винахідників.
25. Використання географічних знань для пояснення явищ і подій фізично-географічного та економічного характеру.

ЕКОНОМІКА

1. Усвідомлення необхідності пізнання законів функціонування економіки.
2. Розвиток умінь висловлювати аргументовані міркування з економічних питань.
3. Аналіз конкретних економічних ситуацій.
4. Робота з орієнтації та соціальної адаптації учнів до змін, що відбуваються в країні, до життя в умовах ринкових відносин.
5. Вироблення вмінь практичного застосування набутих економічних знань для прийняття повсякденних рішень у сфері використання доходів, організації бізнесу тощо.
6. Робота з формування почуття господарської відповідальності за власне, колективне і суспільне майно.
7. Розгляд змісту, форм і факторів виробництва.
8. Розв'язання економічних вправ.
9. Співвіднесення показаних та описаних економічних явищ з їх характеристиками, формулами, графіками.
10. Пояснення причин, відповідних зв'язків.
11. Розвиток логічного мислення (порівняння, аналіз, висновок).
12. Самостійне доведення своїх тверджень.
13. Використання додаткових джерел інформації.
14. Використання матеріалів спостереження за економічною ситуацією у засобах масової інформації.
15. Складання плану розв'язку нового завдання, пошук оригінальних способів розв'язку, обґрунтування результату.
16. Виявлення власної позиції щодо економічних питань, які відбуваються у суспільстві.
17. Умінь використовувати знання у повсякденному житті (під час аналізу конкретних життєвих ситуацій і прийняття оптимального рішення; розв'язання практичних завдань, пов'язаних з економічною діяльністю людини, сім'ї, громади, держави; проведення порівняльного аналізу економічних явищ тощо).

МАТЕМАТИКА

1. Якість роботи з формування (забезпечення чіткого виділення і пояснення) та рівень засвоєння основних математичних понять, аксіом, теорем, доведень, які передбачені програмами та складають основу практичних умінь і навичок учнів.
2. Робота з формування та рівень сформованості в учнів умінь:
 - розв'язувати практичні вправи та задачі, виконувати відповідні логічні геометричні побудови;
 - порівнювати, аналізувати, робити висновки, використовувати алгоритм для розв'язування задач і вправ;
 - самостійно (або з допомогою вчителя) розв'язувати складніші задачі, використовуючи вже засвоєні елементи розв'язування;
 - використовувати математичні навички під час розв'язання задач і вправ з фізики, хімії, біології тощо;
 - усного рахунку і сформованість обчислювальних навичок.
3. Сформованість навичок роботи учнів із підручниками, таблицями, довідниками, мікрокалькуляторами.
4. Культура виконання математичних записів, графічних малюнків, усного й писемного мовлення, чіткість і точність думки.
5. Робота з показу та розуміння учнями практичного значення математичних знань у повсякденному житті.
6. Робота вчителя з розвитку логічного мислення учнів на уроках: розв'язування задач з аналізом, спеціальний підбір запитань, задач, вправ, виявлення раціональних шляхів розв'язку.
7. Використання елементів лекційно-практичної форми навчання математики.
8. Турбота вчителя про зорове сприймання навчального матеріалу.
9. Робота із закладення у свідомість кожного учня початків дослідницької діяльності (формування обчислювальних навичок, моделювання прикладних задач тощо).
10. Використання завдань, у яких потрібно дати пояснення термінам, формулам, словам, виразам, означенням тощо (активізація мислительної діяльності).
11. Використання засобів активізації і підтримки інтересу до математики (розбір і аналіз різних вправ про взаємне розміщення фігур, варіантів доведень, побудов, обчислень; використання аналогій — показ фактів, ситуацій і відношень, які викликають подив; створення проблемних ситуацій; активна робота з інструментами, моделями, номограмами, вимірювальними і обчислювальними приладами, довідниками тощо).
12. Інтелектуальний розвиток учнів.
13. Робота з розвитку логічного мислення, пам'яті, уваги, інтуїції, умінь аналізувати, класифікувати, робити висновки за аналогією, передбачати наслідки з даних передумов шляхом міркувань.
14. Здатність відчувати красу ідеї, методу розв'язання задачі або проблеми.
15. Висловлення обґрунтованих математичних суджень.
16. Використання математичних знань для задоволення пізнавальних і практичних потреб.
17. Виховання алгоритмічної культури як здатності діяти за відомим алгоритмом на основі аналізу й узагальнення послідовності виконуваних операцій і дій, що ведуть до шуканого результату.
18. Використання елементів історизму, ознайомлення з іменами та біографіями видатних учених (підвищує інтерес до вивчення предмета, стимулює потяг до наукової діяльності, пробуджує критичне ставлення до фактів, дає учням уявлення про математику як невід'ємну складову загальнолюдської культури).
19. Використання наочних ілюстрацій, прикладів із довкілля, життєвого досвіду учнів, при вивченні геометричного матеріалу.
20. Роль обґрунтувань математичних тверджень, дедуктивних і індуктивних міркувань.
21. Формування вмінь установлювати причинно-наслідкові зв'язки.
22. Урахування потреб учнів у математичній підготовці відповідно до того, яке місце займе вона в майбутній трудовій діяльності.
23. Використання малюнка як важливого засобу розв'язування задач.
24. Рівень логічних міркувань, аргументація висновків.
25. Удосконалення загальнонавчальних умінь і навичок (грамотність письма, охайне виконання записів, правильна побудова речень при обґрунтуванні суджень тощо).
26. Орієнтація на досягнення всіма учнями обов'язкового рівня математичної підготовки і створення умов для навчання на більш високому рівні тим учням, хто має здібності, інтерес до математики.

ІНФОРМАТИКА

1. Робота з формування та рівень сформованості:
 - знань, прийомів і методів пошуку, створення, збереження, відтворення, обробки й передавання даних засобами обчислювальної та комунікаційної техніки;
 - навичок та вмінь свідомого використання сучасних комп'ютерних інформаційних засобів та технологій для створення й опрацювання текстової, числової і графічної інформації;
 - початкових знань, умінь та навичок програмування, розв'язування задач на комп'ютері й аналізу отриманих результатів.

2. Формування уявлень про сутність і роль інформації в сучасному суспільстві та можливості інформаційно-комунікаційних технологій у створенні, обробці й розповсюдженні інформації.
3. Дослідницька робота учнів шляхом залучення їх до виконання й захисту колективних та індивідуальних проектів.
4. Підготовка учнів до самостійного використання електронних засобів навчання у процесі вивчення різних навчальних дисциплін.
5. Формування основ інформаційної культури.
6. Характер використовуваного комплексу вправ для зняття втоми під час навчання у кабінеті інформатики.

ФІЗИКА

1. Робота з розкриття та рівень розуміння учнями причинно-наслідкового характеру всього того, що відбувається в живій природі, діалектичного характеру фізичної науки.
2. Визначення рівня усвідомлення ролі та місця людства у Всесвіті.
3. Робота з формування та визначення рівня засвоєння основних фізичних понять, ідей, теорій, наукових фактів, які складають підґрунтя практичної підготовки учнів.
4. Уміння учнів самостійно (або з допомогою вчителя) планувати і виконувати практичні та лабораторні роботи, користуватися лабораторним обладнанням, виконувати вимоги техніки безпеки.
5. Наявність в учнів навичок розгляду фізичних питань з точки зору екологічної освіти.
6. Наявність в учнів навичок працювати під час екскурсій, уміння проводити спостереження, аналізувати, складати звіти.
7. Забезпечення екологічної освіти та виховання, формування бережливого ставлення до природи і готовності до активного її захисту на основі знань про будову, властивості матерії.
8. Організація самостійної та лабораторно-практичної роботи учнів.
9. Здійснення зв'язку теорії з практикою, прищеплення практичних навичок проведення експерименту, дослідів, розв'язування задач.
10. Формування вміння спостерігати та аналізувати навколишній світ.
11. Формування та розвиток творчих здібностей і креативного мислення.
12. Оволодіння методами наукового пізнання.
13. Розкриття історичного шляху розвитку фізики.
14. Ознайомлення з діяльністю та внеском вітчизняних і зарубіжних учених у розвиток фізичної науки.
15. Робота з формування алгоритмічних способів розв'язування задач та евристичних способів розв'язку проблем.
16. Зв'язок виучуваного матеріалу з життям, суспільним виробництвом і технікою.
17. Використання в ході вивчення нового матеріалу, його закріплення та перевірки рівня засвоєння планів узагальнюючого характеру, за якими розкривається суть того чи іншого поняття, закону, факту, явища, моделі, фізичної теорії. Добір фізичних задач з урахуванням пізнавальних можливостей та нахилів учнів.
18. Складання учнями задач, які за фізичним змістом подібні до тих, що були розв'язані на уроці (розвиток творчих здібностей учнів, їхнього розумового потенціалу).

АСТРОНОМІЯ

1. Формування загальнокультурної компетентності.
2. Формування наукового світогляду та системи знань про методи й результати вивчення закон руху, фізичної природи, еволюції небесних тіл та Всесвіту в цілому.
3. Розгляд питань, які є загальнокультурним надбанням і необхідні людині для повсякденного життя (Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки).
4. Показ ролі і місця України як космічної держави.
5. Міжпредметні зв'язки.
6. Виконання практичної частини програми.
7. Використання додаткової літератури.

БІОЛОГІЯ

1. Наявність в учнів навичок розгляду біологічних питань з точки зору екології, взаємозв'язку організмів із середовищем існування, побудови і функціонування біологічних систем.
2. Уміння учнів самостійно (або з допомогою вчителя) планувати і виконувати практичні та лабораторні роботи, користуватися лабораторним обладнанням, натуральними об'єктами.
3. Уміння учнів використовувати набуті знання для обґрунтування біологічних законів, понять, наукових фактів, явищ природи.
4. Рівень гігієнічних знань, умінь і навичок.
5. Усвідомлення ролі і місця людини в біосфері.
6. Забезпечення безперервної екологічної освіти та формування екологічної й медико-біологічної культури.

7. Формування в учнів відповідального ставлення до природи і підготовки до активного її захисту на основі знань про організацію й еволюцію органічного світу.
8. Розвиток умінь установлювати гармонійні стосунки з природою на основі поваги до життя як найвищої цінності та всього живого як унікальної частини біосфери.
9. Забезпечення усвідомлення учнями фундаментальних ідей біології: ідеї еволюції біологічного світу, різнорівневої організації живої природи, взаємозв'язку в біологічних системах і природньому середовищі.
10. Формування розуміння практичного значення біологічних знань як наукової основи сільськогосподарського виробництва, біотехнологій природоохоронної діяльності тощо.
11. Використання можливостей міжпредметних та міжкурсів зв'язків, які сприяють формуванню цілісної системи природничо-наукових знань учнів.
12. Організація в школі навчально-дослідницької роботи на ділянках, у теплицях, оранжереях.
13. Мотивація здорового способу життя.
14. Формування вмінь застосовувати теоретичні знання з метою професійного самовизначення у прикладних сферах людської діяльності (медицина, агропромисловий комплекс, промисловість, біотехнологія, фармакологія, психологія, педагогіка тощо).
15. Розвиток розумових здібностей та якостей особистості (пізнавального інтересу, спостережливості, уваги, уяви, пам'яті тощо).
16. Розвиток прагнення до самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення, самооцінки, самореалізації у різних видах діяльності.
17. Оволодіння технологією прийняття рішень, вільного вибору і дій у різних сферах життя.
18. Роль біологічних експериментів, дослідів (демонстрації, лабораторні і практичні роботи, спостереження; на уроках, вдома, на екскурсіях, під час практики).
19. Формування навичок самостійної роботи.
20. Формування вмінь пошуку необхідної інформації у додаткових джерелах.
21. Добір об'єктів для вивчення, включення в зміст освіти місцевого матеріалу.
22. Формування прийомів виконання фенологічних спостережень.
23. Використання на уроці результатів фенологічних спостережень, проведених учнями вдома та під час екскурсій.

ХІМІЯ

1. Уміння учнів самостійно (або за допомогою вчителя) планувати і виконувати практичні та лабораторні роботи, користуватися лабораторним обладнанням, виконуючи вимоги техніки безпеки.
2. Наявність в учнів навичок розгляду хімічних питань для органічного та неорганічного світу в екологічному аспекті.
3. Уміння розрізняти речовини за їхніми ознаками, розуміння основних законів і теорій хімії, зокрема теорії будови атома, здатність використовувати набуті знання під час розв'язування задач.
4. Розуміння причинно-наслідкового характеру всього, що відбувається в живій природі, діалектичного характеру хімічної науки.
5. Розуміння практичного значення хімічних знань як наукової основи більшості галузей сучасного виробництва і природоохоронної діяльності людини.
6. Забезпечення учнів певним мінімумом хімічних знань, необхідних для повсякденного життя та діяльності в будь-якій галузі народного господарства, науки і культури.
7. Формування природничо-наукових уявлень про зв'язок між властивостями речовин, їхнім складом і будовою.
8. Забезпечення екологічної освіти та виховання, формування відповідального ставлення до природи і готовності до активної її охорони на основі знань про організацію та еволюцію органічного і неорганічного світу.
9. Розкриття ролі хімії в розвитку суспільного господарства та забезпечення добробуту людини.
10. Роль хімічного експерименту (демонстраційний, лабораторний, ужиткового характеру).
11. Місце хімічних задач на уроці.

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА

1. Особистісний художній розвиток школярів.
2. Формування світоглядних орієнтацій та компетенцій у царині художньої культури.
3. Збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів.
4. Формування почуттів, комплексу художніх компетенцій, що забезпечують здатність керуватися набутими знаннями і навичками у самостійній діяльності.
5. Розкриття зв'язків мистецтва з природним, соціальним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
6. Розкриття традицій свого народу з одночасним трактуванням особливостей інших національних картин світу.

7. Навчання кожного учня вмінню самостійно задовольняти власні естетичні потреби, цінувати прекрасне, використовувати його для формування себе як особистості, розвинути здатність учня розуміти задум митця, формулювати свою думку й аргументувати її.

8. Використання загальних (розповіді та бесіди, наочності, ігровий, порівняння і зіставлення, узагальнення) та спеціальних (художньо-педагогічної драматургії, драматизації, «зруйнування», «емоційного заряду», забігання наперед і повернення до вивченого матеріалу) методів навчання.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

1. Зовнішній вигляд учителя й учнів (спортивна форма та взуття).

2. Стан підготовки місць для занять.

3. Наявність спортивного інвентарю згідно із завданнями уроку та кількістю учнів.

4. Організація своєчасного початку уроку. Шикивання, рапорт чергового, перевірка домашніх завдань, пояснення і вказівки, подача команд та розпоряджень.

5. Культура мовлення, знання фізкультурної термінології.

6. Доцільність шикунь, перешикувань.

7. Знання правил техніки безпеки і поведінки на уроках фізкультури. Методика здійснення якісного страхування.

8. Виконання вікових нормативів згідно зі станом здоров'я.

9. Засвоєння необхідних рухових навичок. Наявність такої ланки уроку, як осмислення виконуваної вправи.

Повторення учнями рухів, усвідомлення їх схеми, знання про їхній вплив на організм.

10. Поєднання силових вправ із діями на розслаблення.

11. Запобігання й усунення помилок.

12. Уміння виконувати функції вчителя фізичної культури, суддів.

13. Наявність прогресу у фізичному вдосконаленні.

14. Доцільність послідовності фізичних вправ, усебічність їх впливу на організм учня.

15. Пов'язування способів виконання фізичних вправ зі знаннями учнів з анатомії та фізіології людини.

16. Оптимальність фізичного навантаження учнів, щільність уроку (педагогічна і моторна), рухливість учнів.

17. Здійснення контролю за фізичним станом учнів на уроці, індивідуальний підхід до учнів у визначенні фізичного навантаження.

18. Наявність самостійних завдань; відповідність самостійних завдань розвитку фізичних якостей, повторення та закріплення засвоєного на уроці*'

19. Забезпечення правильно обґрунтованого диференційованого підходу з урахуванням стану здоров'я учнів, фізичного розвитку, статі і рухової підготовленості.

20. Забезпечення всебічного розвитку учнів, санітарно-гігієнічних умов.

21. Вироблення правильної постави в учнів.

22. Дотримання часу окремих частин уроку та всього уроку.

23. Різноманітність вправ у різних класах.

24. Вправи з предметами.

25. Заняття під музику.

26. Стан дисципліни й активності учнів на уроці.

27. Неформальне повідомлення учням знань про їхній організм, прищеплення індивідуальної фізичної грамотності у роботі над фізичним розвитком організму та зміцненням здоров'я, навчання способам самоконтролю за станом здоров'я і засобів, що сприятимуть підтримці його на належному рівні.

28. Методи організації діяльності учнів (фронтальний, груповий, потоковий, змінно-груповий, змагальний, ігровий, індивідуальний, колового тренування тощо).

29. Використання матеріалу з історії розвитку відповідних видів спорту.

30. Профілактика професійних захворювань та шкідливих звичок.

31. Дії у надзвичайних ситуаціях та надання першої долікарської допомоги.

ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ

1. Наявність основних етапів уроку: шикунь, перевірка готовності класу до уроку, тренування протягом 3—5 хв.

2. Побудова стосунків між учнями і викладачем на основі вимог загальновійськових статутів.

3. Рівень сформованості теоретико-методичних знань.

4. Рівень сформованості практичних умінь і навичок.

5. Рівень розвитку психофізіологічних і фізичних здібностей.

6. Ознайомлення учнів з основами нормативно-правового забезпечення захисту Вітчизни, цивільного захисту, охорони здоров'я.

7. Робота з підготовки учнів до служби у Збройних силах України та інших військових формуваннях, визначених законодавством, вибору професії.

8. Робота з підготовки учнів до надання першої медичної допомоги.

9. Робота із систематизації знань про способи і засоби індивідуального та колективного захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного і соціально-політичного походження, під час проведення рятувальних та невідкладних робіт при хімічному, біологічному та радіаційному забрудненні.

10. Робота з формування в учнів компетентностей:

- соціальних — здатність до оволодіння основами знань щодо захисту Вітчизни цивільного захисту, збереження життя і здоров'я у надзвичайних ситуаціях та військових конфліктах з урахуванням власних особливостей, надання першої допомоги, здійснення психологічної підготовки до захисту Вітчизни;
- комунікативних — формування необхідних способів взаємодії з оточуючими, навичок роботи в колективі, володіння різними соціальними ролями в колективі;
- особистісного самовдосконалення — засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції і самопідтримки;
- загальнокультурних — обізнаність у визначенні основних напрямів удосконалення захисту Вітчизни; оволодіння пізнаннями і досвідом у виборі майбутньої професійної діяльності;
- навчально-пізнавальних — самостійна пізнавальна діяльність із вироблення єдиних поглядів на проблему виховання патріота і громадянина; формування високопатріотичної свідомості, національної гідності, готовності до захисту Вітчизни;
- інформаційних — набуття знань, пошук, аналіз і відбір необхідної інформації про структуру та функції Збройних сил України, їх характерні особливості;
- ціннісно-змістових — ціннісні уявлення учнів про формування та удосконалення життєво необхідних знань, умінь і навичок учнів щодо захисту Вітчизни і військово-патріотичного виховання, здатність їх бачити і розуміти оточуючий світ, орієнтуватися в ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, уміння вибирати цільові і смислові установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення.

ВИВЧЕННЯ СТАНУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ

Пам'ятка

з вивчення стану викладання навчального предмета

№ з/п	Зміст питання, яке вивчається	Методи і форми вивчення
1	Обізнаність учителів з вимогами навчальних програм та методичними рекомендаціями щодо викладання предмета	Співбесіда з викладачем
2	Стан календарного планування: відповідність планування вимогам навчальних програм; доцільність розподілу тем; чи передбачені форми проведення тематичних оцінювань	Ознайомлення з програмами, календарним плануванням
3	Стан поурочного планування (систематичність, якість). Використання додаткової літератури під час підготовки до уроків	Вивчення поурочного планування. Бесіда з учителем
4	Стан виконання навчальних програм (зіставлення календарних планів із записами в класних журналах, зошитах і щоденниках учнів, виконання графічних, контрольних, практичних, лабораторних робіт, робіт з розвитку зв'язного мовлення, творчих робіт — проводиться в урахуванням специфіки предмета)	Вивчення класних журналів, зошитів та щоденників учнів, календарного та поурочного планування вчителя
5	Стан навчально-матеріальної бази викладання предмета	Вивчення обладнання кабінету
6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6 6.7 6.8 6.9 6.10 6.11	Якість навчального процесу Рівень перебудови навчального процесу на засадах гуманізму, демократизму та особистісної орієнтації Доцільність визначення та ступінь реалізації навчальних, виховних і розвивальних завдань уроку Раціональність вибору структури уроку Оптимальність застосування форм, методів, прийомів	Спостереження за уроками

	<p>і засобів роботи на різних етапах уроку. Впровадження інноваційних технологій Рівень розумової та пізнавальної діяльності школярів Стан диференціації та індивідуалізації навчальної діяльності школярів на різних етапах уроку Робота з виділення в змісті виучуваного матеріалу найголовнішого. Рівень організації роботи з навчальною книгою Зміст, обсяг, диференціація, пояснення та своєчасність подачі домашнього завдання і стан його виконання Організація роботи класу. Робоче місце вчителя і учнів. Дотримання режиму та санітарно-гігієнічних вимог щодо організації навчального процесу Рівень засвоєння програмового матеріалу на уроці. Результативність обліку навчальних досягнень учнів. Обізнаність учителів з критеріями оцінювання</p>	
7 7.1 7.2	<p>Ознайомлення учнів із: Тривалістю вивчення теми, термінами та формою проведення тематичного оцінювання; критеріями оцінювання Питаннями та орієнтовними завданнями, які будуть винесені на оцінювання</p>	<p>Спостереження за уроками, співбесіди з учнями, вчителями</p>
8	<p>Позакласна робота з предмета</p>	<p>Вивчення роботи, гуртків, студій, позакласні заходи з предмета</p>
9	<p>Виховний вплив навчання</p>	<p>Спостереження за уроками, позакласними заходами</p>
10	<p>Стан ведення та перевірки учнівських зошитів</p>	<p>Ведення учнівських зошитів</p>
11	<p>Стан ведення класного журналу</p>	<p>Вивчення класного журналу</p>
12	<p>Рівень навчальних досягнень учнів та сформованості загальнонавчальних та предметних умінь і навичок</p>	<p>Аналіз контрольних робіт, тестування, графічних робіт, співбесід з учнями</p>